

Persmededeling – COC – 26 augustus 2017

Modernisering SO: geen verschraving van vakkennis en vakinhoud, kwaliteit behouden!

Op 14 juli 2017, vlak voor het zomerreces, keurde de Vlaamse Regering het 'voorontwerp van decreet over de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs' goed. Daarin schrapt de overheid de verplichting om de doelstellingen van de basisvorming in het secundair onderwijs in welomschreven vakken te verwezenlijken. De overheid delegeert die bevoegdheid naar de leerplanmakers (onderwijsverstrekkers). Bovendien stelt zij dat het lessenrooster ook uit *vakkenclusters* kan bestaan. Deze ontwikkeling baart COC zorgen.

Dat de Vlaamse Regering zegt niet te raken aan het bestaande besluit waarin de vakbenamingen zijn opgenomen, stelt ons niet gerust. Integendeel. COC stelt vast dat leerplanmakers steeds meer geïntegreerde en projectmatige leerplannen ontwikkelen. Daardoor is niet langer gegarandeerd dat leerdoelen worden gerealiseerd door leraren met het vereiste diploma. Dat diploma garandeert dat zij over de nodige kennis van vakinhouden én vakdidactiek beschikken. In studierichtingen die nu al werken met een geïntegreerd leerplan waarin verschillende vakdisciplines aan bod komen, omzeilen de leerplanmakers de kwaliteitsgarantie van het vereiste diploma. Zij werken in dat geval met een 'pedagogische vakbenaming' waaronder verschillende 'officiële vakbenamingen' vallen. Aan leraren wordt dan gevraagd om ook leerdoelen uit dat geïntegreerd leerplan te realiseren die niet tot 'hun' eigen vakexpertise behoren. De ervaringen in het veld zijn op zijn zachtst gezegd niet altijd positief.

Voor COC zijn **vakkennis en pedagogische en didactische vakbekwaamheid de fundamentele kwaliteitsaspecten van onderwijskwaliteit**. Willen we die kwaliteit behouden, moet in de eerste plaats ingezet worden op vakleraren. Want het ene vak is het andere niet. Vakdisciplines die ogenschijnlijk nauw aansluiten, bijvoorbeeld wiskunde, fysica, chemie en biologie, vragen een fundamenteel andere didactische aanpak. Leerplanmakers mogen niet de mogelijkheid krijgen om een clustervak geschiedenis-aardrijkskunde uit te vinden zodat een master geschiedenis ook aardrijkskunde zal moeten onderwijzen. Voor COC is het onaanvaardbaar dat de overheid de controle over de bekwaamheid van leraren zomaar uit handen geeft. **Het komt niet toe aan leerplanmakers om te bepalen welke leraar welk vak mag geven.** Voor alle duidelijkheid: dat betekent niet dat COC tegen projecten en geïntegreerd werken is, wel integendeel. Leraren moeten opgeleid of gevormd worden in teamwerk, maar zij moeten als autonome professionals daar zélf het initiatief voor kunnen nemen.

Wie het vak geeft, komt dus niet toe aan de leerplanmakers. Maar wat er onderwezen wordt evenmin. Voor COC is het onaanvaardbaar dat **de overheid de controle over de leerinhouden steeds meer uit handen geeft**. Het is onbegrijpelijk dat de structuur van het secundair onderwijs wijzigt nog voor de nieuwe eindtermen gekend zijn. COC is voorstander van minder en duidelijkere eindtermen. Maar als 'ontstoffing' van eindtermen betekent dat zij geen leerstof of vakinhouden meer bevatten, maar nog slechts vage (clusters van) competenties en leerresultaten, dreigt een groot probleem. Het zou een slag in het gezicht zijn van elke (vak-)leraar die zichzelf niet gereduceerd wil zien tot coach van leerprocessen, maar gelooft dat vakinhoudelijke en vakdidactische expertise van wezenlijk belang zijn. En de zo geroemde Vlaamse onderwijskwaliteit die grotendeels opgebouwd is op het vakmanschap van de vakleraar, zal ten onder gaan.

Koen Van Kerkhoven
Secretaris-generaal COC

COC is de spreekbuis van het onderwijspersoneel. En dat bleek eens te meer na het bekendmaken van ons standpunt rond vakexpertise bij leraren. Velen onder jullie kropen in de pen om COC bij te treden. Zo ook Rita Heyrman. Haar getuigenis lees je hier.

Mag ik de vrijheid nemen om te reageren op recente persartikels over: "Vakken verplicht clusteren ondermijnt onderwijskwaliteit", (cf. VRT-website en De Morgen op 27.08.17).

Dit weekend raasde een orkaan over delen van de USA...

Jammer genoeg veel persoonlijk leed voor de bewoners van de staat Texas. Maar ook een nieuwsitem en hopelijk veel vragen bij televisiekijkend Vlaanderen. Of we dit natuurfenomeen nu via clustering van lesvakken efficiënter en met meer kwaliteit ontrafelen, betwijfel ik als leerkracht en lerarenopleider.

Dit geografische item kan je aanpakken door het stellen van een reeks onderzoekende geografische vragen na het bekijken van kaart- en beeldmateriaal. Enkele voorbeelden. Waarom ontstaan ze enkel in tropische gebieden? Waarom enkel boven wateroppervlakten? Waarom kan men makkelijk hun koers berekenen en bepalen? Waarom halen ze dergelijke hoge windsnelheden? Waarom zijn de socio-economische gevolgen voor de staat Texas enorm? Tot zelfs...op welke manier kan deze ramp de politieke carrière van president Trump beïnvloeden?

Cluster ik als leerkracht? Neen, ik verzamel informatie om een ruimtelijk (=geografisch) probleem op aarde te duiden.

Aardrijkskunde gaat over veel meer dan lokaliseren en oriënteren, het memoriseren van plaatsen. Als **competentiegestuurd wetenschapsvak** is het gericht op ruimtelijk-relatieve denken en handelen. Anders gezegd: het vak waarin je leerlingen leert na te denken over hoe hun wereld in elkaar zit. Hen aanzet tot het ontrafelen van de eenvoudige en complexe relaties in die wereld en hen leert stil te staan bij onze handelingen en de gevolgen daarvan elders in de wereld. Het vak steunt op een reeks van wetenschappelijke en noodzakelijke onderzoeksmethoden: je kan nu eenmaal niet zonder observatie en analyse, oriëntering en kaartvaardigheid, Geo-IT en zelfs onderzoekend leren.

Clusteren lijkt een mooi idee maar we willen toch stilstaan bij de rol van aardrijkskunde. Het lesvak put veel inhoud uit de natuurwetenschappen maar legt tegelijkertijd ook de broodnodige relaties met de menswetenschappen. Door het vak te clusteren (= samensmelten) met bijvoorbeeld biologie of geschiedenis houdt aardrijkskunde op te bestaan, de synthese tussen samenleving en wetenschap eigen aan geografie verdampt dan.

We deden deze clusteroefening meer dan een decennium terug in het lager onderwijs met een vaak moeilijke spreidstand voor aardrijkskunde tussen natuur en maatschappij in. Aardrijkskundige vaardigheden worden binnen wereldoriëntatie te vaak herleid tot lokalisatie en oriëntering. Dit is een basis, maar niet de essentie van het lesvak!

Met dank aan het vakbondsstandpunt, '**verplicht clusteren leidt tot daling van de kwaliteit**'. Wij behouden als aardrijkskundigen graag onze eigenheid. Ruimte tot samenwerking zien we graag georganiseerd, op dat moment kan je als vakleerkracht in samenwerkingsverbanden met collega's de geografische ruimte duidelijk en kwalitatief vorm geven.

Met vriendelijke groeten,

Rita HEYRMAN
Docent aardrijkskunde-wereldoriëntatie lerarenopleiding
Voorzitter VLA - Vereniging Leraars Aardrijkskunde v.z.w.